

Originality. *The research is the first attempt to analyze the Russian translation of the short novel "Kaidasheva Family" by I. Nechui-Levytsky. Similes' rendering devices in the translation are characterized for the first time.*

Conclusion. *Preserving in the Russian translation of I. Nechui-Levytsky short novel such an important stylistic device as simile enables the translator to render the unique humor and irony of Ukrainians, their vision of maiden beauty; picturesque images of the Ukrainian nature and life to the Russian-speaking readers.*

Further analysis *of I. Nechui-Levytsky individual style and particularities of its rendering in the translation is valid.*

Key words: *simile, individual style, comparative idiomatic phrases, hyponymic transformations, hyperonymic transformations, equonymic transformations, figurative transformations.*

Надійшла до редакції 9.04.16

Прийнято до друку 24.14.16

УДК 811. 111

МОГІЛЕЙ Ірина Іванівна,

старший викладач кафедри теорії та практики
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
e-mail: irynamogiley@yandex.ua

ДЕНОТАТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ

У статті розглянуто лексичні трансформації на матеріалі фрагментів сучасної англomовної прози та їхніх українських перекладів за класифікацією О. Селіванової, що передбачає поділ трансформацій на формальні та формально-змістові. Формальні трансформації означають зміну форми в перекладі за умови збереження змісту оригіналу й відбуваються на фонетичному, словотвірному, лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях. Формально-змістові трансформації, навпаки, передбачають зміну форми й модифікацію змісту, що зумовлено специфікою мовних систем оригінального й перекладного тексту та контекстуальними й прагматичними чинниками, і відбуваються на фонетичному, лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.

Ключові слова: денотація, денотат, трансформація, лексичне значення, гіпонім, гіперонім, партонім, холонім, еквонім, кореферентні заміни, денотативна інформація.

Постановка проблеми. Лексичні трансформації формально-змістового денотативного плану є складником комплексних процесів досягнення еквівалентності під час перекладу художніх творів. Денотат як елемент об'єктивно існуючої реальності може називатися знаками будь-якої мови, тому зазвичай завжди існує можливість досягнення еквівалентності перекладу. Для опису аналогічних в обох мовах денотатів різні мови перекладу вибирають неоднакові якості або властивості цих денотатів. При цьому мови-учасниці й одиниці перекладу можуть перебувати одна із одною в специфічних стосунках, зумовлених семантичною структурою висловлення: вони можуть бути кваліфіковані як еквоніми (значення повністю відповідають в обох мовах), гіпоніми, гіпероніми (конкретизовані або ж узагальнені значення), холоніми, партоніми та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовна сутність явища денотації полягає у висловленні власне змісту, основного значення мовної одиниці на відміну від її конотації або супутніх семантико-стилістичних відтінків (О. Ахманова). Ці характеристики формування денотативних значень набувають виразності в пізніших визначеннях, згідно з якими денотація репрезентує значення як спрямований на зовнішній світ об'єктивний зміст, із метою виконання рефлексорної функції мови та відтворення типового образу

реального об'єкта (В. Телія). У процесі розвитку й доповнення теоретичних знань про денотат його почергово вважали логічним відповідником значення й позначуваного (Г. Фреге, Б. Рассел), відповідником референта (К. Огден, А. Ричардс), зрештою, на протигагу змісту поняття, денотат відповідає обсягу поняття (Дж. Мілль, Р. Карнап), визначається як клас предметів із однаковими ознаками (Ю. Апресян) або як сукупність ознак класу предметів (Г. Колшанський). За твердженням О. Селіванової, денотат – предметно-логічне, понятійне ядро значення, позбавлене суб'єктивних відтінків (оцінки, емотивності, експресивності, функціонально-стилістичної забарвленості).

Мета статті. Аналізування прикладів ілюстративного матеріалу – фрагментів оригінальних англомовних текстів та їхніх українських перекладів, із метою розкриття сутності денотативного плану перекладацьких трансформацій на лексичному рівні формально-змістового типу, у яких репрезентовано зміст мовних одиниць. У денотативному плані, який маніфестує понятійно-логічне ядро значення, цей тип трансформацій у перекладі представляють словникові відповідники лексем, що отримують у мові перекладу неоднаковий із вихідною одиницею семний набір, актуалізований контекстом повідомлення.

Виклад основного матеріалу. Визначення й аналіз трансформацій денотативного плану полягає в окресленні конфігурації формально-змістових перебудов, що передбачають зміну форми й модифікацію змісту і зумовлені специфікою мовних систем оригінального і перекладного тексту та контекстуальними й прагматичними чинниками [1, с. 464]. Сутність денотативного плану формально-змістових перетворень насамперед виявлено в специфіці синонімічних заміни, що передбачають використання еквівалента або із однаковим значенням, або з найближчим, зважаючи на контекст. Наприклад: *I sat for a while, frozen with horror, and then, in the listlessness of despair, I again turned over the pages (Jerome K. Jerome)* // *Кілька хвилин я сидів, заціпенілий з жаху, а потім, уже з байдужістю відчаю, знову почав гортати книжку (Джером К. Джером)*. Використання синонімічної заміни *listlessness* (*незворушність, спокій*) // *байдужість (відсутність відчуттів)* демонструє однакові значення, оскільки тут варто зважити на контекст: попри те, що словниковим відповідником є лексема *відчуття*, сполука *байдужість відчаю* видається прийнятнішою. У прикладі *I went to my medical man* // *Я побіг до свого лікаря* використано розмовний еквівалент нейтрально забарвленої лексеми *doctor* (*лікар*), за відсутності іншого в українській мові. Наявність спільної семи (*commence – розпочинати, йти й навчатися – починати нову справу*) уможливило такий випадок синонімічної заміни: *When Meggie commenced school and could be trusted to sit still, she could come to church (C. McCullough)* // *Лише тоді, коли Мегі **ніде** до школи і **навчиться** подовгу сидіти непорушино, її можна буде пускати до церкви (К. Маккалоу)*. Там само фіксуємо приклад перекладу негативної сполуки синонімічною заперечною конструкцією: *From the moment it leaves the nest it searches for a thorn tree, and does not rest until it has found one* // *Щойно покинувши гніздо, ця пташина шукає тернину і не заспокоїться, аж поки не знайде*. В іншому прикладі: *George stood on the hearth-rag, and gave us a clever and powerful piece of acting, illustrative of how he felt in the night (Jerome K. Jerome)* // *Джордж став на підстилку перед каміном і влаштував нам цілу **виставу**, дуже наочно й виразно показавши, як він себе почував вночі (Джером К. Джером)* значення англійського вислову *piece of acting* потребує семантичної диференціації, згідно з правилами лексичного вжитку слів із широкою семантикою: адже *piece* як полісемант може мати різні значення залежно від контексту, у нашому випадку це по суті *п'єса, вистава*, що зумовило перекладацький вибір.

До трансформацій денотативного плану належать метонімічні заміни, які можливо диференціювати залежно від статусу суміжних предметів, явищ, понять і до яких належать гіперо- і гіпонімічні модифікації, парто- і холонімічні заміни.

Гіперонімічні заміни слугують виявам генералізацій, або узагальнення, під час перекладу. Гіперонімічною трансформацією називають заміну одиниці вихідної мови, що має вузке значення, одиницею мови перекладу з ширшим значенням, тобто

перетворення, зворотне конкретизації. Створювана відповідність виражає родові поняття, що містять початкове видові. Використання слова із більш загальним значенням позбавляє перекладача необхідності уточнювати значення вихідної лексики.

Загалом під час перекладу з англійської мови українською явище заміни конкретного, видового поняття більш абстрактним, родовим спостерігаємо набагато рідше за конкретизацію значення. Деколи цього вимагає логіка побудови думки. Наприклад: *Not a particularly encouraging message (S. Maugham) // Не дуже оптимістична ідея (С. Моем)*. Це формально-змістова трансформація на лексичному рівні, денотативного плану, а саме гіперонімічна. Слово “message” в перекладі з англійської мови позначає *повідомлення; лист, посилання, доручення, місія*. Перекладач використовує слово «ідея», що має більш широке значення, з метою точнішого відтворення ситуації.

В іншому випадку використання гіперонімічної трансформації: *A figure was waiting for him // Там його чекала постать* слово “figure” в англійській мові позначає *фігура, зовнішній вигляд; статура; вигляд, образ, персона, особистість; людина; хтось, зображення; портрет; статуя; втілення або предмет (чого-небудь)*. У цьому випадку використано синонім-еквівалент «постать» із виразнішим відтінком. Так само заміна гіпоніма гіперонімом демонструє генералізацію: *I thought what an interesting case I must be from a medical point of view, what an acquisition I should be to a class (Jerome K. Jerome) // Я думав, який з мене цікавий об’єкт для медицини, якою б знахідкою був би я для аудиторії медиків (Джером К. Джером)*; англійський вислів перекладено більш загальним значенням.

Важливим способом вибору контекстуального відповідника слова є перекладацька лексична гіпонімічна трансформація, що зумовлена розбіжностями у функціональних характеристиках словникових відповідників лексичних елементів оригіналу та традиціях мовлення. Поширеність прийому цієї трансформації при перекладі з англійської мови українською можна пояснити великою кількістю в англійській мові слів з широкою семантикою, яким немає прямої відповідності в українській мові і які потребують докладної словникової диференціації значень.

Гіпонімічна трансформація – це лексична трансформація, внаслідок якої слово (термін) ширшої семантики в оригіналі замінено одиницею мови перекладу вужчої семантики. В результаті одиниця мови-джерела виражає родові поняття, а одиниця мови-перекладу вужче видові поняття: *So Maggie squatted down behind the gorse bush next to the front gate and tugged impatiently (C. McCullough) // Тож Мері присіла за ялівцевим кущем біля парадного в'їзду і почала нетерпляче сіпати та смикати (К. Маккалоу)*. Тут маємо *gate (ворота, брама)* зі значенням *(парадний) в'їзд (брама, вхід, місце для заїзду)*, зумовленому вживанням означення *front*. Слід брати до уваги, що застосування такої трансформації в перекладі лексики вимагає творчого підходу з боку перекладача. Наприклад: *The fancy seemed to possess her more strongly as one by one the ties that bound her to friendship and to earth were loosed (Ch. Bronte) // Невідчenna думка про смерть опановувала дівчину дедалі дужче в міру того, як одна по одній слабшали ниточки, що зв'язували її з подругою і всім земним (Ш. Бронте)*.

У цьому разі виокремлено дві трансформації одного типу. У першому випадку слово “fancy” при перекладі з англійської мови означає *фантазія, уява; уявлюваний, уявний образ; ілюзія, мрія; примха, каприз*. Переклад виявляє творчий підхід із метою надання естетичності, конкретизування значення та збереження прагматичної функції впливу на читача. У випадку другої трансформації слово “friendship” перекладається як *дружба; дружлюбність*. Переклад використовує гіпонімічну заміну для ширшого і повнішого розкриття змісту та з метою детальнішого пояснення.

Розглянемо інші випадки використання таких трансформацій. Наприклад: *You would have thought his observation had taken a weight off her mind (S. Maugham) // За тим, як вона говорила можна було зрозуміти, що його слова позбавили її душу тягаря (С. Моем)*. Слово “mind” в перекладі з англійської мови позначає *розум, розумові здібності;*

мислення, розумова діяльність. Перекладач використав цю трансформацію з метою збереження значення лексичної одиниці в контексті. Проте не завжди такі заміни є типовими або ж аналогічними, як-от: *He said he should have fresh air, exercise and quiet, the constant change of scene would occupy our minds (including what there was of Harris) (Jerome K. Jerome) // І пояснив, що тоді в нас буде досхочу і свіжого повітря, і руху, і спокою, постійна зміна краєвидів розвіюватиме думки (навіть ті, які знайдуться в Гаррісовій голові) (Джером К. Джером):* тут *minds* у множині означає різноманіття вражень, думок, способів мислення, що у перекладі конкретизується до значення *думки*, тобто вжито вужче за семантикою поняття. Так само цю заміну характеризує інший приклад: *Revulsion and fury rose in him like vomit (J. K. Rowling) // Відраза й лють підкотили йому до горла (Дж. Роулінг):* англійська лексична одиниця *revulsion*, що має основне значення «сильна раптова зміна (почуттів тощо)», при перекладі була конкретизована до українського іменника *відраза*. Ця трансформація зумовлена метою перекладача уточнити стан персонажа в зазначеному контексті.

Партонімічні трансформації є заміною назви цілого назвою його частини. Наприклад: *He took it as a natural homage, but did not allow it to turn his heads (S. Maugham) // Майкл як належно приймав їх поклони, але не дозволяв запаморочити собі мозок (С. Моем).*

Слово “*head*” в перекладі з англійської мови означає *голова; інтелект, розум*. Перекладач, використавши лексему «розум», здійснив заміну назви цілого «голова» назвою його частини, в цьому випадку головного органу – «мозок», з метою уникнення буквального перекладу. Схожий випадок маємо в іншому фрагменті: *We fall asleep beneath the great, still stars, and dream that the world is young again – young and sweet (Jerome K. Jerome) // Ми заснули під великими мовчазними зорями, вколісані плюскотом води та шелестом дерев, і сниться нам, ніби земля наша знов молода – молода і прекрасна (Джером К. Джером).* Використане в англійському реченні слово *world* – *всесвіт* у перекладі має значення *земля*, тобто частина, елемент всесвіту.

Розглянемо інший випадок використання партонімічної трансформації: *The result of the interview was that Michael got an engagement (S. Maugham) // В результаті, після зустрічі, Майкл підписав контракт (С. Моем).* Слово “*engagement*” перекладається як *зустріч, справа, угода, договір*. Використання лексеми «контракт» уможливило заміну назву цілого назвою його частини, оскільки контракт є різновидом ділових угод та договорів.

Холонімічні трансформації – заміни назви частини назвою цілого. Розглянемо приклад холонімічної трансформації: *He was easy enough in ordinary dialogue but when it came to making protestations of passion something seemed to hold him back (S. Maugham) // Вільно поводив себе під час спілкування, але коли справа доходила до зізнання у коханні, його, немов, щось стримувало (С. Моем).* У цьому випадку виявлено дві трансформації одного й того ж рівня. По-перше, слово “*dialogue*” в українській мові позначає *діалог; бесіда, розмова*. Лексема «спілкування» має більш узагальнене значення, оскільки діалог є однією із форм спілкування. Перекладач використав цю трансформацію з метою узагальнення значення вихідної лексеми. В іншому випадку слово “*passion*” перекладається українською мовою як *пристрасть; душевне переживання; емоційний вибух*. Тут вдало дібрано заміну, оскільки *пристрасть*, як поняття, є одним із етапів та виявів кохання. Таким чином, при збереженні значення вихідної лексеми “*passion*”, переклад був би неточним і мав би інше значення.

Ще один приклад холонімічної трансформації демонструє аналогічну метонімічну заміну: *Then we run our little boat into some quiet nook, and the tent is pitched, and the frugal supper cooked and eaten (Jerome K. Jerome) // А ми завели свій човник у тиху затоку, і напнувши намет, готуємо і споживаємо скромну вечерю (Джером К. Джером).* У цьому випадку сполучення *quiet nook* – *спокійний, тихий куточок, утаємничена місцина* має відповідником укр. *затока*, адже це місце й справді належить затоці; отже, назву частини (*місце, місцина*) замінено назвою цілого (*затока*).

Приєм антонімічного перекладу полягає в передачі поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника даного слова. Наприклад: *There were only twenty-four hours in each day, summer and winter alike, but he thought that if he did sleep any more, he might just as well be dead, and to save his board and lodging* (Jerome K. Jerome) // ...адже в добі завжди, і взимку, і влітку, буває тільки двадцять чотири години. Ну, а якщо він і справді зуміє спати більше, то чи не краще відразу померти та й не витратитися на харчі та помешкання (Джером К. Джером). Англійське *to save* (заощаджувати, берегти) перекладено антонімічною конструкцією *не витратитися*, що виявляє одне із значень *to save*. Там само знаходимо аналогічний випадок, демонстрацію одного із значень англійського слова: *You know, it often is so, those simple, old-fashioned remedies are sometimes more efficacious than all the dispensary stuff* // А втім, хіба рідко буває, що отакі прості, старосвітські засоби виявляються дійовіші, ніж увесь отой аптечний **непотріб**. Англ. *stuff* (речі, предмети, майно, крам) як збірна назва має широке лексичне значення, яке потребує диференціації за контекстом: у перекладі вжито саме **непотріб** як одне із значень.

Антонімічний переклад нерідко буває якщо не єдиним, то найбільш зручним прийомом передачі смислового та стилістичного значення багатьох висловів. Однією з основних причин використання антонімічного перекладу може бути асиметрія лексико-семантичних систем двох мов. Антонімічний переклад повністю ґрунтується на формально-логічній категорії контрадикторності. Розглянемо наступні приклади використання антонімічного перекладу: *Sometimes a legend that endures for centuries . . . Endures for a reason* // Інколи трапляється, що легенда, яка живе сторіччями, живе не просто так..

Слово “*reason*” має в українській мові прямий відповідник і позначає *причина, привід; основа*. Якщо перекладати дослівно, ми отримали б цілком адекватний переклад: «*Інколи трапляється, що легенда, яка живе сторіччями, має на це причину*». У такий спосіб можна було б уникнути лексичного повтору слова «*живе*». Проте використано саме цю трансформацію з метою створення розгорнутого перекладу, що є цілком притаманним творам художнього стилю. Так само виявлено наступні приклади антонімічних перетворень: *...his loafers offering almost no traction on the wet cement – ...тому він **побіг підтюпцем**, ковзаючи по мокрому бетону*. Слово “*traction*” перекладається українською мовою як *тяга, тягар; тяжкість*. У цьому разі використано трансформацію антонімічного перекладу з метою створення точного смислового і стилістичного відповідника оригіналу, а також для надання перекладу більш виразного відтінку, характерного для художнього стилю.

Доволі часто перекладач вдається до кореферентних заміни, які так само маніфестують денотативний план формально-змістових трансформацій на лексичному рівні. Кореферентний ряд у текстах оригіналу та перекладу найчастіше представлений позначеннями особи, персонажа різними властивими йому найменуваннями. Розглянемо наступні приклади використання таких трансформацій: *This did not prevent Julia from falling madly in love with him* (S. Maugham) // *Але це не завадило **дівчині** закохатися в нього* (С. Моем). У перекладі використано лексему «*дівчина*», щоб уникнути лексичних повторень з огляду на контекст, тим самим замінено ім'я героїні на загальний іменник. Розглянемо інший випадок використання трансформації кореферентної заміни: *She was on tour in a melodrama that had been successful in London; in the part of an Italian adventuress, whose machinations were eventually exposed, she was trying somewhat inadequately to represent a woman of forty* (S. Maugham) // *Джулія гастролювала провінцією з мелодрамою, яка мала надзвичайний успіх у Лондоні, у ролі італійки-авантюристки, чії інтриги врешті-решт відкрилися; вона намагалась, без особливого успіху, зіграти сорокалітню жінку* (С. Моем). Ця кореферентна трансформація полягає в заміні особового займенника “*she*” на ім'я «*Джулія*»: один й

той самий референт має різні найменування. Там само: *At the end of the piece he went round to see Julia personally* – Після вистави він хотів особисто бачити актрису. У цьому випадку відбулася заміна імені головної героїні лексемою «актриса», тобто номінативною одиницею за контекстом твору. Взагалі, перекладач може використати будь-яку номінацію за умови її доцільності в певному контексті: тим самим змінюється форма та зміст, незмінним залишається лише референт. У іншому фрагменті так само спостерігаємо кореферентну заміну, представлену позначенням особи або персонажа різними властивими йому найменуваннями, виходячи із ситуації та з контексту: *Meggie played happily with the whistles and slingshots and battered soldiers her brothers discarded, got her hands dirty and her boots muddy* (С. McCullough) // **Вона** бавилася свищиками, рогатками та подряпанними солдатиками, що стали непотрібними її братам; її руки часто бували брудними, а черевички у багноці (К. Маккалоу). Зміна гендерної ролі у випадку кореферентної заміни, вочевидь, відбувається у відповідності до граматики мови перекладу: *...in the pauses of our talk, the river, playing round the boat, prattles strange old tales and secrets, sings low the old child's song that it has sung so many thousand years to come, before its voice grows harsh and old, a song that we, who have learnt to love its changing face, who have often nestled on its yielding bosom* (Jerome K. Jerome) // А як ми вмовкаємо, річка, що хлюпоче в борти човна, гомоном хвильок оповідає дивні правічні казки, сповнені таємниць, і тихо наспівує давню колискову пісню, яка лунає вже багато тисяч літ, і лунатиме ще багато тисяч, аж поки голос її стане старечим і хрипким. І нам, що так давно навчилися любити її мінливе лице й так часто горнулись до її м'якого лона, здається, ніби ми розуміємо її, хоча й не змогли б переповісти словами цю повість, що чарує наш слух (Джером К. Джером). Без сумніву, англійський іменник *river* середнього роду має переклад річка жіночого роду, за правилами мови перекладу. У наступному прикладі англійський іменник *moon* (місяць) одержує гендерну орієнтацію з контексту, у якому зазначено *sister's kiss* // сестринський поцілунок, не підтриману, однак, перекладом, у якому це означення подано з відзнакою чоловічого роду, тобто з іншою денотативною атрибуцією: *And we sit there, by its margin, while the moon, who loves it too, stoops down to kiss it, with a sister's kiss, and throws her silver arms* (Jerome K. Jerome) // Ми сидимо над річкою, а місяць, що теж її любить, схиляється й припадає до неї братнім поцілунок і ніжно обіймає срібними руками (Джером К. Джером).

Значну частку денотативних трансформацій посідають метафоричні заміни, що переважно є синонімічними замінами контекстуального типу і поділяються на кілька типів, зокрема, серед них виокремлені деметафоризації, тобто заміни метафор неметафорами: *I crawled out a decrepit wreck* (Jerome K. Jerome) // Я вийшов звідти немічним інвалідом (Джером К. Джером). Метафоричний вислів оригіналу *crawled out a wreck* (виповз (неначе) руїна) знаходить заміну за відсутності фігурального значення: *вийшов (схожий) на інваліда*. Там само встановлено один із випадків реметафоризації, заміни неметафори метафорою: *After a while, however, less grasping feelings prevailed* // Але трохи згодом в мені взяли гору скромніші почуття. Тут вислів *less grasping feelings prevailed* (мені хвилюючі почуття переважали) у перекладі замінено метафоричною сполукою *взяли гору скромніші почуття*. Нарешті, трансметафоризацію, заміну донорської зони метафори, виявлено у такому прикладі: *I sat for a while, frozen with horror, and then, in the listlessness of despair, I again turned over the pages* // Кілька хвилин я сидів, зацепенілий з жаху, а потім, уже з байдужістю відчаю, знову почав гортати книжку. Англ. *frozen with horror* (замерзлий, непорушний через страх, нерухомий від страху) належить до концептосфери «Природа», натомість український переклад *зацепенілий з жаху* є частиною концептосфери «Почуття».

Висновки. Денотативне значення як понятійне ядро, сутність значення, є його об'єктивним компонентом, абстрагованим від стилістичних, прагматичних,

модальних, емоційних та інших відтінків. Денотативний зміст лексичних одиниць являє собою відображення лише об'єктивних властивостей, що позначаються знаками предметів і явищ. Денотативне значення при перекладі відображає цілісну денотативну інформацію, закладену в оригіналі, до якої можуть входити численні сигніфікативні специфікації, стійкі етнічні асоціації, символічні значення, ознаки лінгвокультурної спільності, певного соціального середовища, епохи, світогляду. Класифікацію денотативних трансформацій у перекладі за О. Селівановою проілюстровано на матеріалі українських перекладів англомовних літературних текстів, розширення й аналізування яких, на нашу думку, має важливу науково-дослідницьку й пізнавальну перспективу.

Список використаної літератури

1. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Монографічне видання / О. О. Селіванова. – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. – 488 с.

References

1. Selivanova O. O. (2012) *The world of consciousness in the language*. Cherkassy: Y. Chabanenko Printing House (in Ukr.)

MOGILEY Iryna Ivanivna,

senior Lecturer at the Department of Translation Theory and Practice
Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University
e-mail: irynamogiley@yandex.ua

DENOTATIVE MEANING IN TRANSLATION

Abstract. Introduction. *Denotative meaning is a generalized sensual image of a number of similar material objects. Denotation represents a meaning in its objective semantic volume, connected with precise objective characteristics of a cognitive notion. Analyzed and considered in numerous scientific writings (R. Barth, Ch. Morris, U. Eco, Y. Lotman, R. Jakobson), denotative semantic peculiarities have been extensively depicted in both linguistic and philosophical backgrounds. The article deals with newly classified denotative transformations applied to achieve functional and stylistic equivalence in translating. The subject is regarded on the basis of English-Ukrainian translation layouts selected from literary works.*

Purpose. *The paper is aimed at illustrating the denotative meaning classification introduced by Prof. O. O. Selivanova to differentiate the translation replacements within formal and contents changes in translating.*

Methods. *The article applies the contrastive methods to establish the differences in form and contents of the two-language comparative analysis, as well as descriptive passages, to fuller explain and provide the illustrative items.*

Results. *Denotative meanings are found to be represented in the specially schemed and classified transformational units most of which are common in the literary texts and are to be fully re-created in the translations. Those transformations are correspondingly exposed as synonymic replacements, antonymous translation, generalization, lexical differentiation, paronymic and wholonymic changes, metaphorical and metonymical transformations, conversive and syntactic modifications.*

Originality. *The transformation processes are regarded in a new perspective, that of a new approach to the problems of equivalence and adequate translation in the literary context, being supported with modern views on lingual and cognitive phenomena in the evolving communicative activity throughout the global functional and translating practices.*

Conclusion. *Functional and stylistic equivalence is obviously perceived to be achieved through numerous translation devices including denotative transformations associated with several types of changes, most of which lie within the formal meaning of the lexical unit in the text.*

Key words: *denotation, denotative meaning, transformation, lexical meaning, hyponym, hyperonym, paronym, wholonym, equanym, denotative information.*

Надійшла до редакції 11.04.16

Прийнято до друку 14.04.16